Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 26 mars 2020*

”Begäran om förhandsavgörande – Området för frihet, säkerhet och rättvisa – Domstols behörighet och verkställighet av domar på privaträttens område – Förordning (EG) nr 44/2001 – Artikel 5.1 – Behörighet vid avtalstvister – Artiklarna 15–17 – Behörighet vid konsumenttvister – Förordning (EG) nr 261/2004 – Artiklarna 6 och 7 – Rätt till kompensation vid kraftigt försenad flygning – Avtal om en kombination av resa och inkvartering som ingås mellan passageraren och en resebyrå – Talan om kompensation mot det lufttrafikföretag som passageraren inte har något avtalsförhållande med – Direktiv 90/314/EEG – Paketresor”

I mål C-215/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Obvodní soud pro Prahu 8 (Distriktsdomstol nr 8 i Prag, Republiken Tjeckien) genom beslut av den 25 januari 2018, som inkom till domstolen den 26 mars 2018, i målet

Libuše Králová

mot

Primera Air Scandinavia A/S,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna M. Safjan (referent), L. Bay Larsen, C. Toader och N. Jääskinen,

generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

– Tjeckiens regering, genom M. Smolek och J. Vláčil, båda i egenskap av ombud,

– Europeiska kommissionen, genom M. Šimerdová och M. Heller, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 7 november 2019 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

* Rättegångsspråk: tjeckiska.

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 5.1 och artiklarna 15-17 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EGT L 12, 2001, s. 1) och av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (EUT L 46, 2004, s. 1).

2 Begäran har framställts i ett mål mellan Libuše Králová och Primera Air Scandinavia A/S, ett kommersiellt flygbolag med säte i Danmark (nedan kallat Primera), angående en talan om kompensation enligt förordning nr 261/2004 på grund av den kraftiga förseningen på en flygning från Prag (Republiken Tjeckien) till Keflavik (Island) som utfördes av Primera.

Tillämpliga bestämmelser

Förordning nr 44/2001

3 Förordning nr 44/2001 upphävdes genom Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (EUT L 351, 2012, s. 1). Sistnämnda förordning är dock, enligt dess artikel 81, tillämplig först från och med den 10 januari 2015. Med beaktande av tidpunkten för de faktiska omständigheterna i det nationella målet är det därför förordning nr 44/2001 som är tillämplig där.

4 I skälen 11–13 i förordning nr 44/2001 angavs följande:

”(11) Behörighetsbestämmelserna måste uppfylla kravet på förutsebarhet och bygga på den allmänna principen om svarandens hemvist, och det måste alltid kunna gå att bestämma vilken domstol som är behörig utifrån denna princip, utom i vissa bestämda fall när tvistens art eller hänsynen till partsautonomin gör det berättigat att använda någon annan anknytning. I fråga om juridiska personer bör hemvisten definieras autonomt så att de gemensamma reglerna blir klara och behörighetskonflikter kan undvikas.

(12) Principen om att domstolen där svaranden har hemvist är behörig bör kompletteras med alternativa behörighetsregler i de fall där det finns en nära koppling mellan domstolen och tvisteföremålet eller då detta krävs för att underlätta rättskipningen.

(13) Vid försäkrings-, konsument- och anställningsavtal bör den svagare parten skyddas genom behörighetsbestämmelser som är förmånligare för dennes intressen än de allmänna bestämmelserna.”

5 Artikel 2.1 i förordningen hade följande lydelse:

”Om inte annat föreskrivs i denna förordning, skall talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas vid domstol i den medlemsstaten, oberoende av i vilken stat han har medborgarskap.”

6 Artikel 5 ingick i förordningens kapitel II, avsnitt 2, som hade rubriken ”Särskilda behörighetsregler”. I punkt 1 i denna artikel föreskrevs följande:

”Talan mot en person som har hemvist i en medlemsstat kan väckas i en annan medlemsstat:

1) a) om talan avser avtal, vid domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser;
   b) i denna bestämmelse, och såvida inte annat avtalats, avses med uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser

   – vid försäljning av varor, den ort i en medlemsstat dit enligt avtalet varorna har eller skulle ha levererats,

   – vid utförande av tjänster, den ort i en medlemsstat där enligt avtalet tjänsterna har eller skulle ha utförts;
   c) om punkt b inte gäller, skall punkt a gälla.”

7 I artikel 15 i samma förordning, som ingick i kapitel II, avsnitt 4, med rubriken ”Behörighet vid konsumenttvister”, föreskrevs följande:

”1. Om talan avser avtal som har ingåtts av en person, konsumenten, för ändamål som kan anses ligga utanför hans affärsverksamhet eller yrkesverksamhet, gäller i fråga om behörigheten, om inte annat följer av föreskrifterna i artikel 4 och artikel 5.5, bestämmelserna i detta avsnitt

…

c) i övriga fall, om avtalet har ingåtts med en person som bedriver kommersiell verksamhet eller yrkesverksamhet i den medlemsstat där konsumenten har hemvist eller, på något sätt, riktar sådan verksamhet till den medlemsstaten eller flera stater, däribland den medlemsstaten, och avtalet faller inom ramen för sådan verksamhet.

2. Om konsumentens avtalspart inte har hemvist i en medlemsstat men har en filial, agentur eller annan etablering i en medlemsstat, skall han anses ha hemvist i den staten såvitt avser tvister som hänför sig till denna verksamhet.

3. Bestämmelserna i detta avsnitt skall inte tillämpas på transportavtal utom när det gäller avtal om en kombination av resa och inkvartering för ett pris där allt är inkluderat.”

8 Artikel 16.1 i förordning nr 44/2001, vilken återfinns i avsnitt 4, hade följande lydelse:

”Konsumenten får väcka talan mot den andra avtalsparten antingen vid domstolarna i den medlemsstat där denne har hemvist eller vid domstolen i den ort där konsumenten har hemvist.”

9 I artikel 17 i samma förordning föreskrevs följande:

”Avvikelser från bestämmelserna i detta avsnitt i ett avtal om domstols behörighet gäller endast om avtalet

1) har ingåtts efter tvistens uppkomst, eller

2) ger konsumenten rätt att väcka talan vid andra domstolar än dem som anges i detta avsnitt, eller

3) har ingåtts av en konsument och dennes avtalspart, vilka vid avtalets ingående hade hemvist eller sin vanliga vistelseort i samma medlemsstat, och avtalet ger domstolarna i den medlemsstaten behörighet, såvida inte ett sådant avtal strider mot lagen i den medlemsstaten.”

Förordning nr 261/2004

10 Artikel 1 i förordning nr 261/2004 har rubriken ”Syfte”. I artikel 1.1 föreskrivs följande:

”Denna förordning fastställer, i enlighet med de villkor som anges, minimirättigheter för flygpassagerare i följande fall:

a) Nekad ombordstigning mot deras vilja.

b) Inställd flygning.

c) Försenad flygning.”

11 I artikel 2 i förordningen, som har rubriken ”Definitioner”, anges följande:

”I denna förordning avses med

…

b) *lufttrafikföretag som utför flygningen*: ett lufttrafikföretag som utför eller avser att utföra en flygning enligt ett avtal med passagerare eller som ombud för en annan juridisk eller fysisk person som har ett avtal med denna passagerare,

…”

12 I artikel 3 i förordningen, som har rubriken ”Räckvidd”, föreskrivs följande:

”1. Denna förordning skall tillämpas för

a) passagerare som reser från en flygplats belägen inom en medlemsstats territorium där fördragets bestämmelser är tillämpliga,

…

2. Punkt 1 skall tillämpas under förutsättning att passagerare

a) har en bekräftad platsreservation på den berörda flygningen och, utom i händelse av inställd flygning enligt artikel 5, har checkat in

– på föreskrivet sätt och vid den tidpunkt som lufttrafikföretaget, researrangören eller en auktoriserad resebyrå angett skriftligen i förväg (inbegripet elektroniskt)

eller, om ingen tid har angetts,

– senast 45 minuter före angiven avgångstid, eller

…

5. Denna förordning skall tillämpas på alla lufttrafikföretag som tillhandahåller transport av passagerare som omfattas av punkterna 1 och 2. Om ett lufttrafikföretag som inte har ett avtal med passageraren fullgör skyldigheter enligt denna förordning, skall företaget anses göra detta som ombud för den person som har ett avtal med passageraren.

6. Denna förordning skall inte påverka passagerares rättigheter enligt [rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang (EGT L 158, 1990, s. 59; svensk specialutgåva, område 6, volym 3, s. 53)]. Denna förordning skall inte tillämpas i sådana fall då en paketresa ställs in av andra orsaker än inställd flygning."

13 I artikel 6 i samma förordning, som har rubriken "Försening", föreskrivs följande:

"1. När det lufttrafikföretag som utför flygningen har rimlig anledning att anta att en flygning kommer att försenas i förhållande till den tidtabellsenliga avgångstiden

a) med två timmar eller mer vid alla flygningar på 1 500 kilometer eller mindre, eller

b) med tre timmar eller mer vid alla flygningar inom gemenskapen på mer än 1 500 kilometer och vid alla övriga flygningar på mellan 1500 och 3500 kilometer, eller

c) med fyra timmar eller mer vid alla flygningar som inte omfattas av a eller b,

skall lufttrafikföretaget erbjuda passagerarna

i) assistans i enlighet med artikel 9.1 a och artikel 9.2,

ii) om den rimligen förväntade avgångstiden är åtminstone dagen efter den tidigare tillkännagivna avgångstiden, assistans i enlighet med artikel 9.1 b och 9.1 c,

iii) om förseningen är åtminstone fem timmar, assistans i enlighet med artikel 8.1 a.

2. Under alla omständigheter skall assistansen erbjudas inom de tidsfrister som anges ovan med avseende på varje avståndssegment."

14 Artikel 7 i förordning nr 261/2004 har rubriken "Rätt till kompensation". I artikel 7.1 b föreskrivs följande:

"Vid hänvisning till denna artikel skall passagerare få kompensation som uppgår till

…

b) 400 euro för alla flygningar inom gemenskapen på mer än 1500 kilometer, och för alla övriga flygningar på mellan 1500 och 3500 kilometer."

15 Artikel 8 i förordningen har rubriken "Rätt till återbetalning eller ombokning". I artikel 8.2 föreskrivs följande:

"Punkt 1 a skall även gälla passagerare vars flygning ingår i ett paket, med undantag av rätten till återbetalning, om denna rättighet regleras i direktiv 90/314/EEG."

Direktiv 90/314

16 Artikel 2.1 i direktiv 90/314, vilket var tillämpligt vid tidpunkten för de faktiska omständigheterna i målet vid den nationella domstolen, har följande lydelse:

”I detta direktiv avses med:

1. Resepaket: en i förväg ordnad kombination av minst två av följande komponenter som säljs eller bjuds ut till försäljning till ett totalpris, om tjänsten varar längre än ett dygn eller inkluderar övernattning:
   a) Transport.
   b) Inkvartering.
   c) Andra turisttjänster som inte är direkt knutna till transport eller inkvartering och som utgör en väsentlig del av resepaketet.

Att olika delar i samma resepaket debiteras separat befriar inte arrangören eller återförsäljaren från skyldigheterna enligt detta direktiv.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

17 Libuše Králová, med hemvist i Prag, ingick ett paketreseavtal med resebyrån FIRO-tour a.s., vilket omfattade dels en lufttransport mellan Prag och Keflavik, som ombesörjdes av Primera, dels inkvartering på Island.

18 Flygningen från Prag till Keflavik den 25 april 2013, för vilken Libuše Králová hade en bekräftad platsreservation, blev försenad med mer än fyra timmar. På grund av detta väckte Libuše Králová skadeståndstalan mot Primera vid Obvodní soud pro Prahu 8 (Distriktsdomstolen i Prag 8, Republiken Tjeckien) med ett belopp på 400 euro, i enlighet med artiklarna 6.1 och 7 i förordning nr 261/2004.

19 Genom beslut av den 1 april 2014 förklarade Obvodní soud pro Prahu 8 (Distriktsdomstolen i Prag 8) att den saknade behörighet att pröva talan, eftersom förordning nr 44/2001 inte var tillämplig på Konungariket Danmark, som är den medlemsstat där Primera har sitt säte. Nämnda domstol tillade att den inte heller var behörig enligt kapitel II, avsnitt 4, i förordningen, eftersom Libuše Králová inte hade ingått transportavtalet med Primera, utan med resebyrån FIRO-tour. Om det skulle konstateras att det föreligger ett avtal mellan parterna i målet, rör det sig under alla omständigheter inte om ett avtal om en kombination av resa och inkvartering, såsom krävs enligt artikel 15.3 i nämnda förordning.

20 Libuše Králová överklagade detta beslut till Městský soud v Praze (Stadsdomstolen i Prag, Republiken Tjeckien), som ogillade överklagandet genom beslut av den 4 augusti 2014. Sistnämnda domstol konstaterade att förordning nr 44/2001 var tillämplig på Konungariket Danmark sedan den 1 juli 2007, men att den inte kunde ligga till grund för de tjeckiska domstolarnas behörighet i det nationella målet.

21 Libuše Králová överklagade beslutet till Nejvyšší soud (Högsta domstolen, Republiken Tjeckien). Genom avgörande av den 15 september 2015 upphävde nämnda domstol de beslut som hade meddelats av Obvodní soud pro Prahu 8 (Distriktsdomstolen i Prag 8) och Městský soud v Praze (Stadsdomstolen i Prag) samt återförvisade målet till Obvodní soud pro Prahu 8 (Distriktsdomstolen i Prag 8) för att denna domstol skulle pröva om Primera hade ställning att vara part i målet mot bakgrund av artiklarna 5.1, 15 och 16 i förordning nr 44/2001.

22 Den hänskjutande domstolen har angett att det inte framgår direkt av förordningen om det är domstolarna i uppfyllelseorten för den aktuella avtalsförpliktelsen, i den mening som avses i artikel 5.1 b i förordningen, eller domstolarna i den ort där konsumenten har hemvist, i den mening som avses i artikel 16.1 i förordningen, som är behöriga gällande förhållandet mellan ett lufttrafikföretag och en konsument, när lufttransporten arrangeras som en del av en paketresa.

23 Den hänskjutande domstolen hyser dessutom tvivel om huruvida Primera, som har avkrävts kompensation med stöd av förordning nr 261/2004, har ställning att uppträda som part i rättegång med anledning av den rätt till kompensation som följer av förordning nr 261/2004, samt tvivel om huruvida förhållandet mellan det ansvar som följer av nämnda förordning och det ansvar som följer av direktiv 90/314.

24 Mot denna bakgrund beslutade Obvodní soud pro Prahu 8 (Distriktsdomstol nr 8 i Prag) att vilandeförklara målet och ställa följande frågor till domstolen:

”1) Förelåg det ett avtalsförhållande mellan käranden och svaranden i den mening som avses i artikel 5.1 i [rådets förordning nr 44/2001], trots att avtal inte hade ingåtts mellan käranden och svaranden och trots att flygresan var en del av ett tjänstepaket som tillhandahölls enligt ett avtal mellan käranden och en tredje part (en resebyrå)?

2) Kan ett sådant förhållande anses utgöra ett konsumentavtal i den mening som avses i … artiklarna 15–17 i [förordning nr 44/2001]?

3) Har svaranden ställning att instämmas i ett mål om kompensation enligt [förordning nr 261/2004]?”

Prövning av tolkningsfrågorna

Den tredje frågan

25 Den hänskjutande domstolen har ställt den tredje frågan, som ska prövas först, för att få klarhet i huruvida förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att en passagerare på en flygning som är försenad med tre timmar eller mer kan väcka talan om kompensation enligt artiklarna 6 och 7 i förordningen mot det lufttrafikföretag som utförde flygningen, även om passageraren och lufttrafikföretaget inte har ingått något avtal med varandra och den aktuella flygningen ingår i en paketresa som omfattas av direktiv 90/314.

26 Denna fråga avser för det första huruvida förordning nr 261/2004 är tillämplig på ett lufttrafikföretag som har utfört den försenade flygningen i den persons namn som har ingått avtalet med passageraren och utan att självt ha ingått något avtal med denna passagerare.

27 Artikel 2 b i förordningen innehåller en definition av begreppet ”lufttrafikföretag som utför flygningen”, enligt vilken det är ett lufttrafikföretag som utför eller avser att utföra en flygning enligt ett avtal med passagerare eller som ombud för en annan juridisk eller fysisk person som har ett avtal med denna passagerare.

28 Enligt artikel 3.5 i samma förordning ska förordningen tillämpas på alla lufttrafikföretag som tillhandahåller transport av passagerare till eller från en flygplats belägen inom en medlemsstats territorium. I samma bestämmelse anges att om ett lufttrafikföretag som inte har ett avtal med passageraren fullgör skyldigheter enligt denna förordning, ska företaget anses göra detta som ombud för den person som har ett avtal med passageraren (dom av den 7 mars 2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 och C-448/16, EU:C:2018:160, punkt 62).

29 Det framgår av nämnda bestämmelser att en passagerare på en försenad flygning kan åberopa förordning nr 261/2004 gentemot det lufttrafikföretag som utför flygningen, även om passageraren och det lufttrafikföretag som utför flygningen inte har ingått något avtal med varandra.

30 För det andra avser tredje frågan huruvida den omständigheten att det avtal som är aktuellt i det nationella målet utgör en paketresa, i den mening som avses i artikel 2.1 i direktiv 90/314, påverkar passagerarens möjlighet att åberopa de rättigheter som följer av artiklarna 6 och 7 i förordning nr 261/2004 på grund av en försenad flygning.

31 När det gäller förhållandet mellan förordning nr 261/2004 och direktiv 90/314 ska det inledningsvis påpekas att det följer av artikel 3.6 i förordningen att denna inte påverkar de rättigheter som passagerare som har köpt en paketresa har enligt nämnda direktiv.

32 I detta hänseende anges det i artikel 8.2 i nämnda förordning att rätten till återbetalning av biljetten även ska gälla passagerare vars flygning ingår i ett paket, med undantag för om en sådan rättighet regleras i direktiv 90/314.

33 Domstolen har i detta sammanhang slagit fast att det följer av den klara formuleringen i nämnda artikel 8.2 att det räcker att en rätt till återbetalning följer av direktiv 90/314 för att en passagerare, vars flygning ingår i en paketresa, inte ska kunna begära återbetalning av inköpspriset för sin biljett från det lufttrafikföretag som utför flygningen, med stöd av förordning nr 261/2004 (dom av den 10 juli 2019, Aegean Airlines, C-163/18, EU:C:2019:585, punkt 31).

34 I artiklarna 6 och 7 i förordning nr 261/2004, med stöd av vilka passageraren i det nationella målet väckte talan om ersättning, föreskrivs emellertid inte något undantag motsvarande det som föreskrivs för återbetalning av biljetten i artikel 8.2 i förordningen, vilken var aktuell i det mål som avgjordes genom domen av den 10 juli 2019, Aegean Airlines (C-163/18, EU:C:2019:585).

35 Det framstår därmed som att passageraren har rätt till kompensation enligt artikel 7 i nämnda förordning i en situation där den flygning som denne har köpt ingår i en paketresa, utan att detta påverkar de eventuella rättigheter som följer av direktiv 90/314.

36 Denna tolkning stöds av förarbetena till förordning nr 261/2004. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 72 i sitt förslag till avgörande framgår det nämligen av dessa förarbeten att unionslagstiftaren inte har haft för avsikt att från förordningens tillämpningsområde utesluta passagerare vars flygning ingår i en paketresa, utan har avsett att låta dem åtnjuta de rättigheter som följer av förordningen, och samtidigt låta dem bibehålla det skydd som direktiv 90/314 ger dem.

37 Rätten till en standardiserad och schablonberäknad ersättning, som följer av artikel 7 i förordning nr 261/2004, ingår i de materiella rättigheter som tillerkänns passagerare enligt denna förordning, vilka faller under ansvaret för det lufttrafikföretag som utför flygningen. Denna rätt har inte någon motsvarighet i det system som direktiv 90/314 infört, såtillvida att researrangören inte förpliktas att betala kompensation.

38 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den tredje tolkningsfrågan besvaras enligt följande: Förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att en passagerare på en flygning som är försenad med tre timmar eller mer kan väcka talan om kompensation enligt artiklarna 6 och 7 i förordningen mot det lufttrafikföretag som utförde flygningen, även om passageraren och lufttrafikföretaget inte har ingått något avtal med varandra och den aktuella flygningen ingår i en paketresa som omfattas av direktiv 90/314.

Den första frågan

39 Den hänskjutande domstolen har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 5.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en talan om kompensation som en passagerare med stöd av förordning nr 261/2004 har väckt mot det lufttrafikföretag som utförde flygningen omfattas av begreppet ”talan [som] avser avtal” i den mening som avses i denna bestämmelse, även om inget avtal har ingåtts mellan dessa parter och den flygning som lufttrafikföretaget utförde reglerades i ett paketreseavtal, vilket även omfattade inkvartering, som ingåtts med en tredje part.

40 Det ska inledningsvis påpekas att det i artikel 5.1 i förordning nr 44/2001 föreskrivs att om talan avser avtal så kan talan mot den som har hemvist i en medlemsstat väckas i en annan medlemsstat, vid domstolen i uppfyllelseorten för den förpliktelse som talan avser.

41 Det framgår av domstolens praxis att begreppet ”talan [som] avser avtal” ska ges en självständig tolkning för att säkerställa att den tillämpas enhetligt i samtliga medlemsstater (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 mars 2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 och C-448/16, EU:C:2018:160, punkt 58 och där angiven rättspraxis).

42 Domstolen har härvidlag redan slagit fast att ingående av ett avtal inte utgör ett villkor för att artikel 5.1 i förordning nr 44/2001 ska vara tillämplig (dom av den 21 april 2016, Austro-Mechana, C-572/14, EU:C:2016:286, punkt 34 och där angiven rättspraxis).

43 Även om det enligt artikel 5.1 i förordning nr 44/2001 inte fordras att något avtal har slutits är det enligt fast rättspraxis likväl – för att bestämmelsen ska kunna tillämpas – ett oundgängligt krav att en förpliktelse kan bestämmas, eftersom en domstols behörighet i fråga om talan som avser avtal avgörs med hänsyn till den ort där den förpliktelse som talan avser har uppfyllts eller ska uppfyllas. Begreppet ”talan [som] avser avtal”, i den mening som avses i artikel 5.1 i förordning nr 44/2001, kan således inte förstås så, att det avser fall där det inte är fråga om något frivilligt åtagande av den ena parten gentemot den andra parten (se dom av den 14 mars 2013, Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, punkt 46 och där angiven rättspraxis).

44 Av detta följer att den särskilda behörighetsregeln i fråga om avtal i artikel 5.1 i förordning nr 44/2001 avser grunden för talan och inte parternas identitet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 mars 2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 och C-448/16, EU:C:2018:160, punkt 61 och där angiven rättspraxis).

45 I förevarande fall ska det således, mot bakgrund av den rättspraxis som domstolen erinrat om i punkt 43 i förevarande dom, prövas huruvida ett lufttrafikföretag, som inte har ingått ett transportavtal med passageraren och som har utfört en flygning som föreskrivs i ett paketreseavtal som ingåtts av en tredje part, kan anses uppfylla en förpliktelse som det frivilligt har åtagit sig gentemot en annan part och som ligger till grund för kärandens talan.

46 Domstolen bedömer för det första att ett lufttrafikföretag, såsom det som är aktuellt i det nationella målet, kan kvalificeras som det ”lufttrafikföretag som utför flygningen” i den mening som avses i artikel 2 b i förordning nr 261/2004, eftersom detta lufttrafikföretag har utfört en flygning som ombud för en juridisk eller fysisk person som har ingått ett avtal med den berörda passageraren, det vill säga i förevarande fall resebyrån.

47 För det andra framgår det av artikel 3.5 andra meningen i förordning nr 261/2004 att om ett lufttrafikföretag som inte har ett avtal med passageraren fullgör skyldigheter enligt denna förordning, ska företaget anses göra detta som ombud för den person som har ett avtal med passageraren (beslut av den 13 februari 2020, flightright, C-606/19, EU:C:2020:101, punkt 34).

48 Detta lufttrafikföretag ska således anses fullgöra skyldigheter som det frivilligt åtagit sig i förhållande till denna passagerares avtalspart. Dessa skyldigheter härrör från paketreseavtalet som passageraren har ingått med resebyrån (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 mars 2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 och C-448/16, EU:C:2018:160, punkt 63).

49 En talan om kompensation för en kraftigt försenad flygning som passageraren väckt mot det lufttrafikföretag som utfört flygningen, vilket inte är passagerarens avtalspart, ska emellertid anses ha väckts om talan avser avtal i den mening som avses i artikel 5.1 i förordning nr 44/2001.

50 Den omständigheten att ett lufttransportavtal ingår i en paketresa inklusive inkvartering, i den mening som avses i artikel 2.1 i direktiv 90/314, föranleder inte någon annan bedömning.

51 Denna omständighet påverkar inte vare sig den avtalsmässiga karaktären av de rättsliga förpliktelser som passageraren har åberopat eller grunden för talan, vilken således kan väckas vid en domstol på den ena eller den andra uppfyllelseorten för avtalsförpliktelserna (se, för ett liknande resonemang, dom av den 7 mars 2018, flightright m.fl., C-274/16, C-447/16 och C-448/16, EU:C:2018:160, punkterna 68 och 69, samt beslut av den 13 februari 2020, flightright, C-606/19, EU:C:2020:101, punkterna 26 och 27).

52 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den första tolkningsfrågan besvaras enligt följande: Artikel 5.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en talan om kompensation som en passagerare med stöd av förordning nr 261/2004 har väckt mot det lufttrafikföretag som utförde flygningen omfattas av begreppet ”talan [som] avser avtal” i den mening som avses i denna bestämmelse, även om inget avtal har ingåtts mellan dessa parter och den flygning som lufttrafikföretaget utförde reglerades i ett paketreseavtal, vilket även omfattade inkvartering, som ingåtts med en tredje part.

Den andra frågan

53 Den hänskjutande domstolen har ställt den andra frågan för att få klarhet i huruvida artiklarna 15–17 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en passagerares talan om kompensation mot det lufttrafikföretag som utförde flygningen, med vilket passageraren inte har ingått något avtal, omfattas av tillämpningsområdet för dessa artiklar om särskild behörighet vid konsumenttvister.

54 Domstolen erinrar inledningsvis om att de behörighetsregler som anges i kapitel II, avsnitt 4, i förordning nr 44/2001, vilket omfattar artiklarna 15–17 i förordningen, gör det möjligt för en konsument att välja att väcka talan antingen vid domstolen där denne har hemvist eller vid domstolarna i den medlemsstat där den andra avtalsparten har hemvist.

55 Dessa bestämmelser utgör ett undantag från både den allmänna behörighetsregeln i artikel 2.1 i nämnda förordning, enligt vilken domstolarna i den medlemsstat där svaranden har hemvist är behöriga, och den särskilda behörighetsregeln i fråga om avtal i artikel 5.1 i samma förordning, Det står således klart att bestämmelserna i avsnitt 4 ska tolkas restriktivt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 mars 2013, Česká spořitelna, C-419/11, EU:C:2013:165, punkt 26 och där angiven rättspraxis).

56 Domstolsbehörigheten ska fastställas enligt nämnda avsnitt 4 om de tre villkoren som fastställts i artikel 15.1 i förordning nr 44/2001 är uppfyllda. För det första ska det vara fråga om en avtalspart som är konsument och som handlar utanför sin affärs- eller yrkesverksamhet. För det andra ska det rent faktiskt ha ingåtts ett avtal mellan en sådan konsument och en näringsidkare. För det tredje ska avtalet falla in under en av de kategorier som anges i artikel 15.1 a–c. Dessa villkor är kumulativa, vilket innebär att om ett av dem inte är uppfyllt så kan behörigheten inte fastställas enligt reglerna om behörighet vid konsumenttvister (se, för ett liknande resonemang, dom av den 28 januari 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 23 och där angiven rättspraxis).

57 I förevarande fall avser den hänskjutande domstolens fråga huruvida de tre villkor som nämns i föregående punkt kan anses vara uppfyllda med hänsyn till rättsförhållandet mellan en passagerare och lufttrafikföretaget, eftersom dessa inte har ingått något avtal med varandra.

58 I detta hänseende ska det inledningsvis konstateras att till skillnad från de villkor som ska vara uppfyllda för att de särskilda behörighetsreglerna i artikel 5.1 i förordning nr 44/2001 ska vara tillämpliga, är det för tillämpningen av behörighetsreglerna i kapitel II, avsnitt 4, i förordningen avgörande att parterna i tvisten även är avtalsparterna.

59 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 48 i sitt förslag till avgörande och den tjeckiska regeringen i sitt skriftliga yttrande, hänvisas det i artiklarna i avsnitt 4 till ”avtal som har ingåtts av … konsumenten”, till ”konsumentens avtalspart”, till ”den andra avtalsparten”, eller till avtal om domstols behörighet som har ingåtts ”av en konsument och dennes avtalspart”.

60 Dessa hänvisningar talar för att avsnitt 4 ska tolkas så, att en talan som väcks av en konsument måste riktas mot dennes avtalspart för att avsnittet ska vara tillämpligt.

61 Domstolen har slagit fast att behörighetsreglerna avseende konsumentavtal i artikel 16.1 i förordning nr 44/2001 i enlighet med lydelsen i artikeln enbart är tillämpliga när konsumenten väckt talan mot den andra avtalsparten, vilket alltså förutsätter att konsumenten ingått ett avtal med den näringsidkare mot vilken talan väcks (dom av den 25 januari 2018, Schrems, C-498/16, EU:C:2018:37, punkt 45 och där angiven rättspraxis).

62 För det andra är en tolkning som innebär att behörighetsbestämmelserna vid konsumenttvister i kapitel II, avsnitt 4, i förordning nr 44/2001 inte är tillämpliga i en situation där det inte finns något avtal mellan en konsument och en näringsidkare, förenlig med det mål som anges i skäl 11 i förordningen, nämligen att säkerställa förutsägbarheten gällande vilken domstol som är behörig.

63 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 57 i sitt förslag till avgörande vägs konsumentens möjlighet att väcka talan mot näringsidkaren vid den domstol i den ort där konsumenten har hemvist upp av kravet på att de sinsemellan har ingått ett avtal, vilket utgör grund för förutsebarheten för svaranden.

64 Domstolen har visserligen tidigare slagit fast att begreppet ”den andra avtalsparten” i artikel 16.1 i förordning nr 44/2001 ska tolkas på så sätt att det även avser avtalsparten till den aktör med vilken konsumenten har ingått avtalet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 november 2013, Maletic, C-478/12, EU:C:2013:735, punkt 32). Denna tolkning bygger emellertid på särskilda omständigheter där konsumenten från början var oskiljaktigt bunden genom avtal med två avtalsparter (dom av den 28 januari 2015, Kolassa, C-375/13, EU:C:2015:37, punkt 33).

65 Mot bakgrund av det ovan anförda ska den andra tolkningsfrågan besvaras enligt följande: Artiklarna 15–17 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en passagerares talan om kompensation mot det lufttrafikföretag som utförde flygningen, med vilket passageraren inte har ingått något avtal, inte omfattas av tillämpningsområdet för dessa artiklar om särskild behörighet vid konsumenttvister.

Rättegångskostnader

66 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

1) **Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 ska tolkas så, att en passagerare på en flygning som är försenad med tre timmar eller mer kan väcka talan om kompensation enligt artiklarna 6 och 7 i förordningen mot det lufttrafikföretag som utförde flygningen, även om passageraren och lufttrafikföretaget inte har ingått något avtal med varandra och den aktuella flygningen ingår i en paketresa som omfattas av rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang.**

2) **Artikel 5.1 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område ska tolkas så, att en talan om kompensation som en passagerare med stöd av förordning nr 261/2004 har väckt mot det lufttrafikföretag som utförde flygningen omfattas av begreppet ”talan [som] avser avtal” i den mening som avses i denna bestämmelse, även om inget avtal har ingåtts mellan dessa parter och den flygning som lufttrafikföretaget utförde reglerades i ett paketreseavtal, vilket även omfattade inkvartering, som ingåtts med en tredje part.**

3) **Artiklarna 15–17 i förordning nr 44/2001 ska tolkas så, att en passagerares talan om kompensation mot det lufttrafikföretag som utförde flygningen, med vilket passageraren inte har ingått något avtal, inte omfattas av tillämpningsområdet för dessa artiklar om särskild behörighet vid konsumenttvister.**

Underskrifter